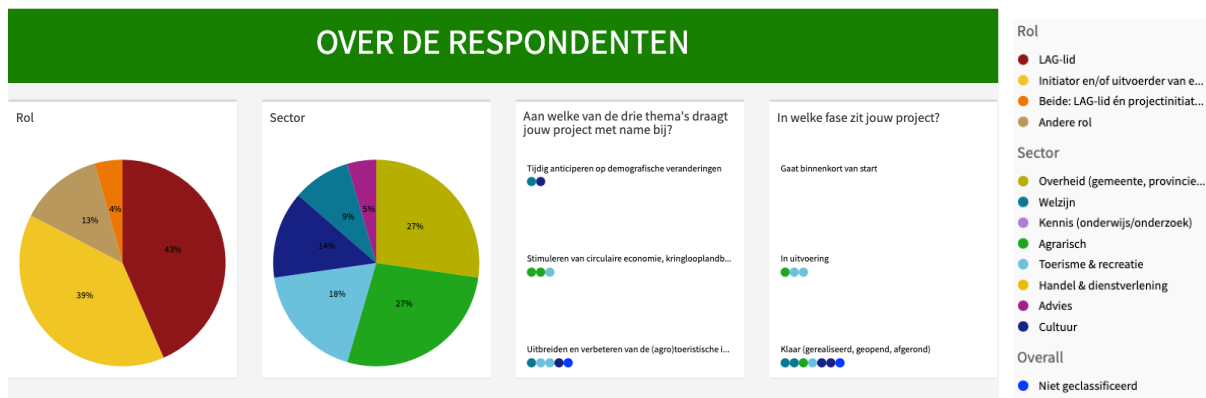

Evaluatie LEADER in de Kop

[Donderdag 3 maart 2022 - Fort Westoever, Den Helder]

LEADER is het Europees subsidieprogramma dat bijdraagt aan een leefbaar en economisch vitaal platteland. In de Kop van Noord-Holland wordt het programma mede mogelijk gemaakt door de Provincie Noord-Holland en de gemeenten Texel, Den Helder, Schagen en Hollands Kroon.

Het huidige LEADER-programma (2014-2022) is bijna afgelopen. Via narratief onderzoek hebben LEADER-projectleiders, leden van de Lokale Actiegroep (LAG) en andere betrokkenen (23 in totaal) hun ervaringen met het programma en hun wensen voor de toekomst gedeeld. De resultaten van het onderzoek zijn te vinden op: visualizer.sprockler.com/nl/open/LEADERKop.

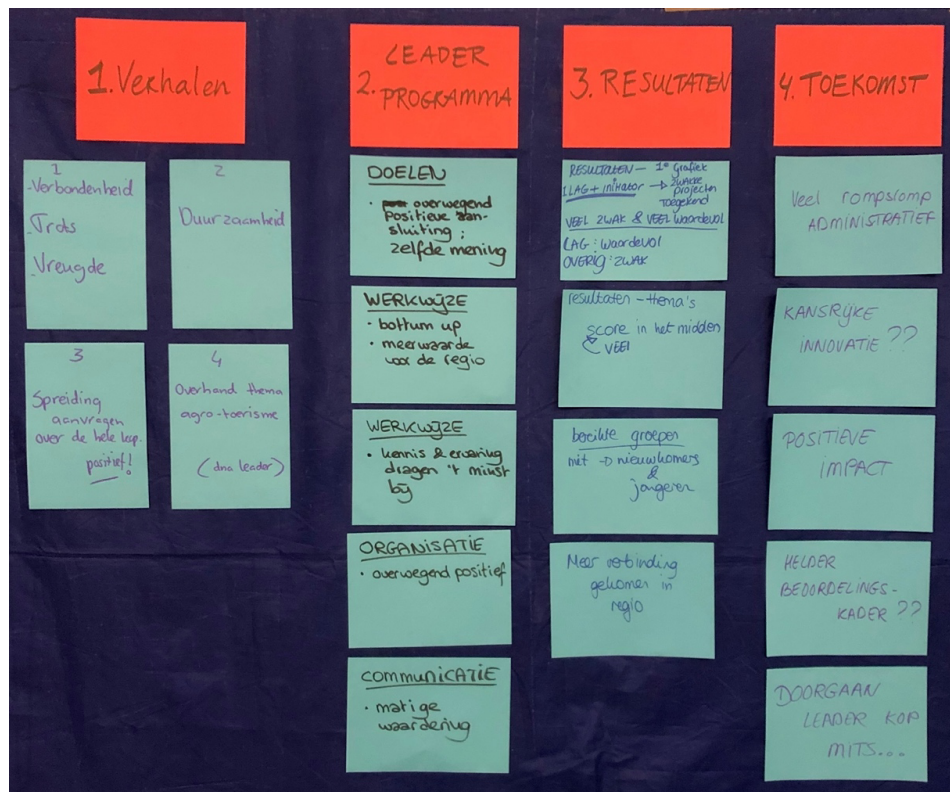
Op donderdag 3 maart hebben 18 betrokkenen de resultaten van het onderzoek samen bekeken en beoordeeld. Op basis hiervan zijn aanbevelingen geformuleerd voor de volgende ronde van LEADER in de Kop.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland.

1. Wat hebben we gezien?

Als eerste stap is in kleine groepen besproken wat zichtbaar wordt in het geheel van verhalen en antwoorden, zonder direct naar conclusies of aanbevelingen te gaan. Iedere subgroep nam hierbij één onderdeel van de rapportage voor zijn rekening.

1. De Verhalen

- Vreugde, troost/voldoening en verbondenheid springen eruit.
- Veel duurzame projecten, d.w.z. de verandering in het verhaal blijft over het algemeen lang bestaan.
- Mooie spreiding van de verhalen over de hele Kop.
- Het thema agrotourisme heeft de overhand in de verhalen.

2. LEADER-programma: doelen, werkwijze, organisatie & communicatie

- De doelen worden overwegend als goed gekozen beoordeeld.
- De bottom-up aanpak draagt het meest bij aan het succes van het programma. Dat heeft zeker een meerwaarde voor de regio. Het delen van kennis en ervaring binnen het netwerk wordt beperkt teruggezien.
- De bijdragen van de verschillende actoren (inclusief de eigen projecten) zijn overwegend positief.
- De communicatie over LEADER wordt door de respondenten matig gewaardeerd.

3. Resultaten

- Met name de LAG-leden zijn erg positief over de kwaliteit van de geselecteerde projecten. Anderen vinden dat er ook zwakkere projecten zijn geselecteerd.
- De drie thema's scoren gelijkwaardig voor wat betreft het bereiken van waardevolle resultaten.
- Toeristen en recreanten zijn het beste bereikt. Met name jongeren en nieuwkomers zijn niet of onvoldoende bereikt.
- Er zijn meer verbindingen gekomen in de regio tussen burgers, organisaties en/of andere betrokkenen.

4. Toekomst

De administratieve rompslomp is erg lastig voor nieuwe projecten. Zeker voor kansrijke innovaties, die nog niet precies weten wat het project gaat opleveren. Hier loop je mogelijk positieve impact in de regio mis. Is het beoordelingskader wel voldoende helder? Vaak beginnen mensen er niet aan omdat ze het te veel werk vinden. Doorgaan met LEADER, mits een aantal zaken wordt verbeterd.

Plenaire reflecties

- De thema's moeten duidelijker gesteld of wellicht moeten er zelfs thema's bij. Maar dat kan ook averechts werken en leiden tot meer afwijzingen van aanvragen of zelfs projecten die geen aanvraag meer doen. Als we het concreter maken, beperk je jezelf ook als LEADER-programma.
- Alleen LAG-leden en vertegenwoordigers van afgeronde en lopende projecten zijn uitgenodigd om de enquête in te vullen. Er zijn geen mensen uitgenodigd die uit een LEADER-project zijn gestapt of waarvan de aanvraag is afgewezen.
- Als je een aanvraag indient en deze wordt afgewezen, dan krijg je een beargumenteerde afwijzing en de mogelijkheid om daarop een reactie te geven. Het zou mooi zijn om die projecten en de reacties hierop naast deze evaluatie te leggen. De LEADER-coördinator gaat onderzoeken of deze informatie, evenals de evaluatie van de vorige programmaperiode, in het archief of bij RVO te vinden zijn.

2. Wat vinden we van wat we hebben gezien en gehoord?

In een plenaire dialoogronde reflecteren de deelnemers op de resultaten. Hieronder zijn deze reflecties thematisch gegroepeerd.

Innovatie gaat niet vanzelf – Diverse projecten zeggen dat ze niet zouden zijn ontstaan zonder het LEADER-programma: *“Het is een klein zetje, het project was niet begonnen als het LEADER-programma er niet was.”* *“LEADER heeft vaak het zetje gegeven om te kunnen beginnen, waarna ze uit zichzelf verder kunnen.”* *“Ik ga ervan uit dat alle projecten die gerealiseerd zijn dat duwtje in de rug nodig hebben gehad om te starten.”* De drempel voor vernieuwende projecten is hoog: *“We zijn ook innovatieve projecten misgelopen omdat er nog niet meteen een heel duidelijk beeld was van wat het ging worden.”* *“Een apart subsidiepotje voor kleinere projecten/initiatieven, dus met een lager minimumbedrag, zou ook goed zijn.”*

Lange termijn impact voor de regio – *“Voor de gemeente is het belangrijk om de grote pot geld hier te kunnen investeren. En volgens mij zijn we daar goed toe in staat. Ik zie daar ook veel mooie projecten uit ontstaan. Belangrijkste is om projecten te vinden die duurzaam zijn voor de regio. Hoe langer het loopt, hoe meer mensen het zullen herkennen.”* *“Als het project al een tijdje staat, zou ik (als initiator) graag willen dat iemand ook nog een keer langs komt, om een beter beeld te krijgen van de regio.”*

Thema's in balans – *“Opletten om niet té sturend te worden voor wat betreft de invulling van de thema's door de projecten.”* *“Objectief naar de thema's gekeken en naar wat we allemaal willen in de Kop, moet het niet allemaal afgebakend worden bij de voordeur.”* Afgewezen projecten kunnen worden doorontwikkeld en in een later stadium opnieuw worden ingediend. Een project dat op één thema aansluit is al voldoende voor een subsidieaanvraag, maar meerdere mag ook.

Zichtbaarheid vergroten – *“We moeten beter kunnen laten zien wat we willen bereiken met het LEADER-programma en ook zorgen voor meer bekendheid in de regio. De Kop is één van de meest goedlopende regio's, maar aan de voorkant kan er meer oproep zijn naar meer ondernemers.”* *“Het is goed om beter te communiceren naar de buitenwereld vanuit het LEADER-programma om te kijken wat er al is. Dit zorgt dat mensen je beter kunnen vinden en de drempel lager wordt.”*

Administratieve rompslomp – *“Het is niet makkelijk om een goed verhaal te maken voor het LEADER-programma. Het formulier is heel lastig om in te vullen.” “De aanvraag is heel ingewikkeld en dus vragen veel mensen hulp bij het invullen. We moeten vooral inzetten op het faciliteren voor het invullen van het formulier. LEADER heeft de naam nu: het is heel complex, begin er niet aan. Maar in het jaar dat ik nu bij het LEADER-programma zit, kan ik wel heel duidelijk zien dat het heel veel goeds biedt in de regio.”*

“De eerste horde zijn de formulieren, tweede is RVO. Voor de ondernemer begint het na de aanvraag pas. De goedkeuring is erg lastig om te krijgen en werkt ook demotiverend.” “Het kan helpen om de initiatiefnemer in de opstartfase te ondersteunen zodat daarmee het aanvragen makkelijker wordt gemaakt.” “Je ziet dat de projecten troost, vreugde en verbondenheid opleveren. Maar je ziet ook veel kansen die gemist zijn, o.a. door de administratieve rompslomp. Ik denk dat er meer vreugde, trots en verbondenheid kan worden gemaakt.”

Pitchen is een goed idee – *“De zeef die wij moeten hebben in de regio, moet strakker zijn. Dat is makkelijker met behulp van een pitch. De verhalen die je dan hoort zijn erg fijn om te kunnen kijken wat de toekomstvisie voor het project is. Niet via een formulier, waar mensen vaak weten wat ze erop moeten zetten om die subsidie te kunnen krijgen.” “Ik vind de pitch een goed idee, daar kunnen we wat van leren. Als je kan zien wie achter het idee zit en wat ze uiteindelijk willen, kijk je heel anders naar de aanvragen.” “Een pitch zou heel fijn zijn, ook voor de ondernemer. De pitch kan echt helpen om te laten zien wat ze willen ook al is het niet goed te verwoorden, omdat het nog een startend initiatief is.”*

Peer-to-peer mentorschap – *“Het zou ook een goed idee zijn om een soort mentorschapsrol op te kunnen nemen als ervaren projectinitiators.” “Ik sluit me aan bij het voorstel voor het mentorschap.”*

Ontmoeten en verbinden – *“Het viel me op dat het LEADER-programma het netwerk en verbinding kan versterken, dat mensen vooral benoemen dat het hun eigen project is waar ze trots op zijn. Ik vind het mooi om uit de rapportage de verbindingen te kunnen zien tussen andere projecten in de Kop. Het ook kunnen ontmoeten hier, op locatie, is een mooie verbinding.”*

We hebben jongeren nodig – *“Wat mij opviel is dat de jongeren niet bereikt worden. Dat vind ik een tekortkoming, opvallend en zorgwekkend. Deze regio heeft juist mensen nodig die aan de toekomst bouwen. Kennelijk leeft het niet onder de jongeren.” “We moeten ook meer promoten onder de jongeren.”*

3. Wat betekent dit voor LEADER in de Kop?

In de derde en laatste ronde formuleren de deelnemers in subgroepen wat dit betekent voor LEADER in de Kop. Waar moeten we in de toekomst op inzetten? Hieruit volgen concrete aanbevelingen die hieronder zijn gegroepeerd.

TOPS – Wat is goed en willen we behouden?

- Het grote aantal aanvragen van LEADER-subsidie.
- De diversiteit van de aanvragen en de geografische verspreiding over de gehele kop van Noord-Holland.
- Goede organisatie LAG, met projectbezoeken die erg goed zijn georganiseerd.
- Het geld is goed besteed in de provincie.
- Complimenten voor de coördinator en de organisatie.
- Veel geld voor de regio.
- De informele spreiding van informatie over de subsidie.
- De ondersteuning van de aanvragen.
- Goed dat de projecten meer samenkomen, zowel online en offline.

TIPS – Wat kan beter en willen we aanscherpen?

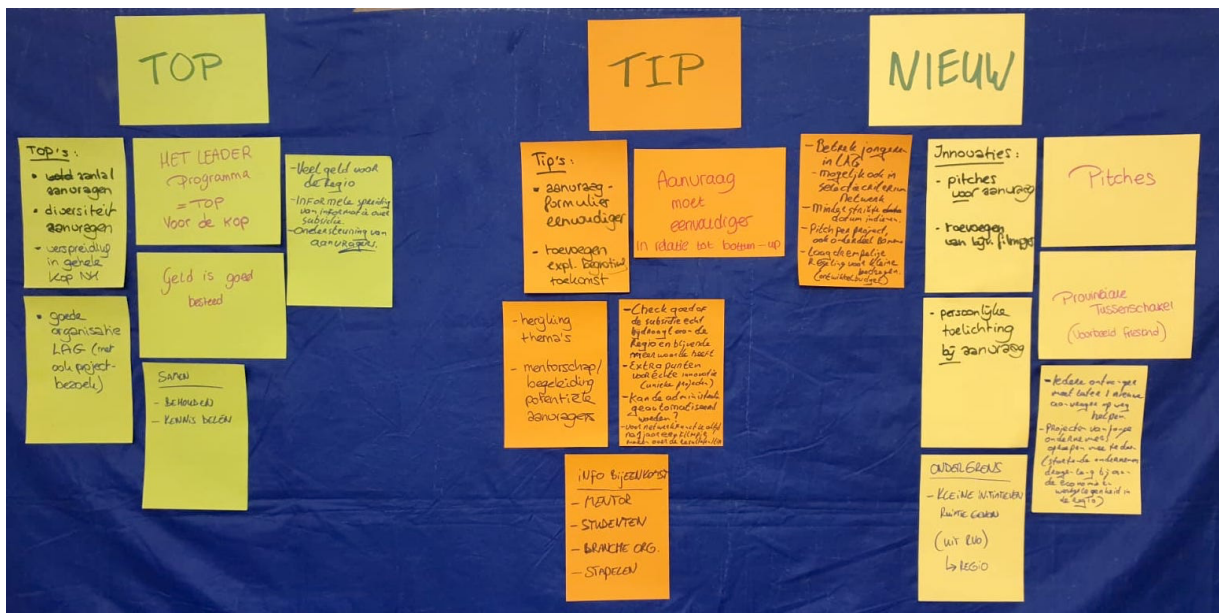
- Het aanvragen (formulier) moet eenvoudiger, in lijn met de bottom-up approach.
- De verplichting om een exploitatiebegroting in te dienen bij een aanvraag.
- Een herijking van de thema's.
- Mentorschap/ begeleiding van potentiële aanvragers.
- Goed kijken of de subsidie echt bijdraagt aan de regio en duurzame meerwaarde heeft.
- Kan de administratie geautomatiseerd worden, mogelijk met al automatisch ingevulde velden (zoals belastingformulier)?
- Projecten de mogelijkheid bieden om naast een verslag een filmpje te maken om te laten zien wat het project nu inhoudt en wat er is gebeurd.
- Infobijeenkomst organiseren om kennis te delen, gehost door studenten. Ook brancheorganisaties betrekken die het weer terug kunnen leggen bij hun leden.

NIEUW – Wat ontbreekt of moet helemaal anders?

- Pitchen invoeren of filmpjes insturen en meer persoonlijke toelichting in de projectideefase.
- De provinciale tussenschakel. In Friesland adviseert het team Platteland van Samenwerkingsverband Noord-Nederland bij LEADER-subsidieaanvragen. Ook hebben ze de stappen heel duidelijk op de website staan.
- Betrek jongeren in de LAG en ook in selectiecriteria van projecten, bijvoorbeeld een minimaal aantal jongeren betrekken bij het project.
- Er zijn veel projecten die organisch ontstaan, dus minder strikte deadlines voor indiening van de aanvraag. [Toelichting: Er zijn twee modellen voor openstelling: permanente openstelling of tendering. De provincie bepaalt dit. Een permanente openstelling biedt meer ruimte voor projecten om door het jaar heen zich nog verder te ontwikkelen, terwijl beperkte openstellingen met deadlines de competitie meer aanwakken, zodat de beste projecten kunnen worden gehonoreerd. In deze LEADER-periode in de Kop is aanvankelijk voor het eerste gekozen, maar uiteindelijk voor het tweede.]
- Ieder lopend project minimaal één nieuwe projectaanvraag laten coachen.
- Projecten van jongere(n) ondernemers ook specifiek uitnodigen.
- Een oplossing vinden voor kleine initiatieven die onder de ondergrens van €50.000 vallen. Bijvoorbeeld: Laat kleine projecten ook regionaal meer netwerken en eventueel gezamenlijk indienen. Andere optie: Een ontwikkelingsbudget voor kleinere of startende projecten. [Toelichting: Er zit een minimumbedrag in het provinciale openstellingsbesluit zodat we niet onevenredig veel administratieve last bij het beoordelen van de projecten en toekennen van het geld krijgen. Die is nu al pittig.]

“Het LEADER-programma is top voor de Kop.”

Deelnemers bijeenkomst

- Anke de Vries (City Marketing Den Helder)
- Ariane Hoog (Erfgoed Den Helder)
- Cees Brinkman (Ontwikkelingsbedrijf NHN)
- Corry Leijen (Wonen Plus Welzijn)
- Dave Kleine (Helderse Jongens)
- Demi-Lynn Oostendorp (Gemeente Schagen)
- Fijko van der Laan (LEADER)
- Heleen Keur (Gemeente Den Helder)
- Ilija Neudecker (LEADER)
- Jelle Beemsterboer (Gemeente Schagen)
- John Huiberts (Huiberts Bloembollen)
- Julian Bor (Gemeente Den Helder)
- Marbel de Graaf-Montsma (Leven van de Wind)
- Marion Barth (Texels Museum)
- Mary Romar (Camping Duinzoomhoeve)
- Nina Schilling (VIND)
- Pim Visser (Visafslag)
- Sasja Wiegiersma (Camping Het bos roept!)
- Zoraida Schuitema (Gemeente Hollands Kroon)

Facilitators & verslaglegging: Petra de Boer, Mark Snijder & Ymke Knaap (Perspectivity)

Tot Slot

“Dat we positief met z’n allen bezig zijn.”

“LEADER blijft zich ontwikkelen en flexibel aanpassen en daardoor ook actueel.”

“Erg mooi om elkaar – als LAG en andere projectinitiatieven – te ontmoeten.”

Onderzoekresultaten

Voor de uitgebreide onderzoekresultaten, met praktijkverhalen en data, ga naar:

<https://visualizer.sprockler.com/nl/open/LEADERKop>

LEADER Kop van Noord-Holland

Lees meer over LEADER op:

<https://www.leaderkvn.nl/>

